

שבקדושה או עשית המצוה צריך להצטרף לזה יראתו ואהבתו ית"ש, וזולת זה לא פרחית לעילא (תיקו"ז י, כה:), וזה אשר קדשנו "במצותיו" תרין, רומז ליראה ואהבה שצריך להצטרף²³.

שמעתי בשם הרב מו"ש (=מורנו שמעון) שפירש: רחם נא ה' א'להינו על ישראל עמך. היינו שנהיה עמך ולא ישלטו זרים בנו, רק אתה לבדך תמשול בנו²⁴.

ובספר "מראה יחזקאל" על הגדה של פסח ד"ה אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן, מביא ד"ת משמו:

כמ"ש ש"ב הרב מוה' שמעון אדערבארג זצ"ל על הצילני מדמים אלקים (תהלים נא, מז), שלא תהיה פניה אחרת בעבודתך, בשביל ממון, רק תרנן לשוני צדקתך, שתסתפק במה שהננך השי"ת.

בספר קדושת ציון (פר' וארא) מביא דבר תורה שאמר אביו הרה"ק רבי שלמה, בשמו. וז"ל:

שמעתי מפה קדוש כ"ק אאמו"ר זצ"ל בשם הרה"ק ר' שמעון אדערבערגער זצ"ל שאמר לפרש הכתוב (מלאכי א'): משא דבר ה' אל ישראל ביד מלאכי, אהבתי אתכם אמר ה' ואמרתם במה אהבתנו הלא אח עשו ליעקב נאם ה' ואוהב את יעקב ואת עשו שנאתי. ולכאורה קשה הלא כל מקום שנאמר משא היא נבואה קשה, כמו שנתבאר במדרש ילקוט פרשת לך (רמז ע"ו) בעשרה לשונות נקראת הנבואה, חזון, הטפה, דבור, אמירה, צווי, משא וכו', ואיזו הוא קשה מכולן רבנן אמרין משא, כמשמעו, שנאמר (תהלים ל"ח) כמשא כבד יכבדו ממני, ע"כ. וזה לא יתכן כאן שמדבר בשבחן של ישראל, כאומרו אהבתי אתכם, ומאי היא המשא.

והסביר הענין שהמשא היא במה שאמר הלא אח עשו ליעקב, וכשאני מסתכל במעשה עשו ובתועבותיו אשר שנאתי תכלית השנאה, אז לעומתו אתם צדיקים ואהבתי אתכם. ולהגיד כזאת על ישראל, שאין במה לשבחם, רק במה שהם צדיקים נגד עשו, היה על הנביא למשא.

הודפס מאוצר החכמה

23 אור לשמים פר' בלק, ומובא גם בפר' בראשית.

24 אור לשמים פר' נצבים.

הרה"ק רבי יעקב שמעון דייטש מזעליחוב

המפורסם ביותר מבין שלשת "רבי שמעון" אלו, היה הרה"ק רבי יעקב חיים שמעון דייטש, שכינה ברבנות בערים בארנוב, סקאהל, פילוב, זעליחוב, וראדזין. ומפורסם בעיקר על שם רבנותו ב"זעליחוב".

מחתימתו "אשכנזי" וכינויו בפי כל "דייטש" נראה שמוצאו ממדינת אשכנז²⁵, אך בספר "פינת יקרת" כותב שמוצאו מוישניצא²⁶. מנוסח מצבתו (ראה להלן) נודע לנו שם אביו ר' משה.

בספר נפלאות הצדיקים מובא סיפור מופלא מהצדיק רבי שמעון הנקרא רבי שמעון דייטש קודם התגלותו, וכנראה הכונה אליו.

התקרבותו לחסידות

על אודות התקרבותו לחסידות סיפר הרה"ק רבי חיים מאיר יחיאל ממוגלניצא:

פ"א נחלה מאד הרה"צ רבי שמעון דייטש זלה"ה מזעלחאו. ויהי ביום ו' עש"ק בערב, היה נראה שנסתלקה ממנו נשמתו הקדושה, וחשבו שכבר נפטר לעולמו, ורק מחמת שהיה קרוב לבין השמשות לא היו יכולים להתעסק בקבורתו. ובמוצש"ק התחילו להכין את צרכיו, וכבר באו החברה קדישא, לפתע פתאום נתדמה לאחד מהחברה קדישא שנהיה בו שינוי, עד שראו שמתנענע מעט, ותיכף לקחו אותו על המטה. כעבור איזה זמן התחיל לדבר, ויאמר להם שיבואו אליו מחר בלילה ואז יספר להם חדשות. ויעשו האנשים כן ויבואו אליו בלילה השניה, ויספר להם כדברים האלה: כאשר באתי השמימה בערב שבת כבר הגיע זמן קבלת שבת, והראו לי חדר מיוחד בעדי. בתוך כך נעשה רעש גדול בשמים אשר המגיד מקאזניץ הולך לקבל שבת, אז רציתי ג"כ לילך לשמוע הקבלת שבת מפי המגיד הק', אולם לגודל דאבוני לא נתנו אותי המלאכים בשום אופן לילך לשמוע, ואמרו לי שמפני שלא הכרתי את המגיד הק' מחיים, לכן אין לי רשות לשמוע ממנו הקבלת שבת. ויהי בשבת בבוקר כאשר המגיד הלך להתפלל תפילת שחרית, שוב נעשה רעש גדול בשמים שהמגיד הולך להתפלל תפילת שחרית, ואז לא מנעו אותי המלאכים מהלך לשמוע התפלת

25 בספרי הסיפורים על הרבי רבי שמעלקא מניקלשבורג, מובא על רבי שמעון דייטש שמוצאו מקהילת גריידינג הסמוכה לברלין, שרבי שמעלקא נסע במיוחד לעירו להביאו לישיבתו (שמן הטוב אות כ'), שם זכה גם להכיר את הרבי רבי אלימלך מליזענסק. ובס' שארית ברוך – סוליציא אות כב מביא שהר"ר אלימלך הביא אותו לרבי ר' שמעלקי. ולכאורה מסתבר דקאי על רבי שמעון אשכנזי מדאבראמיל, וצ"ב. וראה גם לעיל הערה 6.

26 בס' שם הגדולים החדש (מערכת ש' אות קכז) כותב עליו בזה"ל: "הופיע בקדושתו בקהלות ווישניצע, זעלחוב ראדזין" ונראה מדבריו שוישניצע היתה אחת מכהונותיו ברבנות, וצ"ב.

שחרית, והלכתי אל המגיד הקדוש ואמרתי לו שבתא טבא למר, ולקח המגיד הקדוש את הטלית על פניו ולא ענה לי מאומה. אז התחלתי לבכות לפני המלאכים שיתנו לי עצה לזה, לראות פני המגיד הקדוש, ויאמרו אלי המלאכים שבעת שלש סעודות הוא רעוא דרעוין, לכן תלך בעת הזאת ואפשר שתזכה לראות אותו מפני שהוא עת רצון. וכן עשיתי והלכתי אצלו בעת שלש סעודות, כאשר באתי אליו אמרתי לו שבתא טבא, והפך המגיד הקדוש את פניו ממני ואמר לי בזה"ל: שמעון, עוד רך בשנים אתה, לך רד. ולקח אותי באזני וזרק אותי לארץ ונשארתי בחיים.

ואמר להם ר' שמעון: לכן תשכרו תיכף עגלה עבורי ליסע לקאזניץ לראות פני המגיד הקדוש, ותיכף כהאיר היום נסע רבי שמעון לקאזניץ, וכאשר בא לקאזניץ ופתח הדלת מחדר המגיד הקדוש, תיכף קפץ לנגדו המגיד הקדוש אל הדלת ויאמר לו בזה"ל: איך בין דער אייגענער. ומן המעשה הזאת נעשה חסיד, ויסע לקאזניץ וללובלין²⁷.

רבותיו

כאמור, קיבל רבי שמעון לקח מפי המגיד מקאזניץ, אך עיקר שימושו היה כנראה אצל החוזה מלובלין, שם נחשב בין התלמידים המקורבים ביותר לחוזה. אותו ראה כרבו המובהק, ובעוז ותעצומות הגן על כבוד רבו זה, ולא נמנע לצאת גלויות וקשות נגד כל אלה אשר לפי דעתו הנהגתם פוגעת בכבודו של החוזה²⁸.

כאשר נתאלמן החוזה מלובלין, שלחו יחד עם הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ לק"ק בראדי לדבר לו נכבדות את זיוגו השני בת הג"ר מאיר אב"ד מאסט²⁹. ואחר פטירת החוזה נמנה לבקשת בני החוזה יחד עם הרה"ק מרופשיץ והגה"ק רבי מרדכי אב"ד קוריץ, לבוררים על חלוקת הירושה³⁰, ונרשם שם "הרב המפורסם מוהר"ר שמעון אבד"ק פילוב.

אחר פטירת רבותיו המגיד מקאזניץ והחוזה מלובלין, נסע לקבל את פני הרה"ק בעל אוהב ישראל מאפטא, כמפורש בהסכמתו לספר "וצוה הכהן", וזה לש"ק: "מדי עברי לק"ק שדה לבן להקביל פני מורי ורבי רב הרבנים גאון הגאונים איש אלקים בוצינא דנהורא אספקלריא המאירה קדוש יאמר לו כבוד שמו מוהר"ר אברהם יהושע העשיל נ"י אב"ד דק"ק אפטא"³¹.

27 שיחות חיים דף כא.

28 ידועה התנגדותו הגדולה נגד היהודי הקדוש ותלמידיו, ורבות מסופר אודות זה בספרי התולדה והסיפורים על החוזה מלובלין, ובספרים על היהודי הקדוש.

29 נפלאות הרבי אות קסג, ראה שם סיפור הדברים באריכות.

30 כתב הפשר נדפס בספר "בשורות טובות" (בילגוריי תרפ"ז) מכתב י', על אף שכבר היה אז אב"ד ק"ק ועליחוב, כנראה נשאר שמו גם בתקופה זו ע"ש ק' פילוב.

31 ראה לקמן אגרת ההסכמה בשלימותה.

בחזרו מאחד מביקוריו אצל הרה"ק מאפטא, נוכח בחביבות שהראה הרב מאפטא אל הרה"ק רבי חיים מאיר יחיאל ממוגלניצא. ובחזרו משם, שיגר מכתב לרבי אביעזרי זליג מגרעניץ אביו של השרף, דע לך: שהרבי מאפטא מעריך מאוד את בנך, ורוצה לגדלו ולנשאו על כל העולם³².

כהונות רבנות

אם כי כיהן כאמור בכמה ערים ברבנות, אך רק מהערים פילוב, ראדזין, ובעיקר זעליחוב, שעל שמה נקרא גם לדורות, מצינו זכר לכיהונו.

את רבנותו נהג בעוז ותקיפות, רבו החוזה מלובלין הזהיר מאד להישמר מקפידתו³³. ובספרי הסיפורים על החוזה מלובלין מובא סיפור נורא אודות הקפדתו בעת כהונתו כרבה של פילוב, על אחד מעשירי העיר הסמוכה קאנסקיוואלע, שהיתה נתונה תחת רבנותו, הוא הגביר החסיד רבי שלמה שנודע ומפורסם כאחד מגדולי החסידים בלובלין, שפגע בכבודו של רבי שמעון, ולולא רבותיו החוזה מלובלין והרה"ק רבי שמואל מקארוב שלקחוהו על כתפיהם היה עוקרו מן השורש. וגם זה התנו עם רבי שלמה בתנאי כפול ומכופל שלא יהיו להתעסק עם רבינו כל ימי חייו הן לטוב והן לרע, עם כל זה קללת חכם הרי חלה אפילו על תנאי, וקפידתו מצאה מקום לחול על צאצאי רבי שלמה שתיכף אחר פטירת אביהם אבדו כל הונם ורכושם³⁴.

מפילוב עבר רבינו בערך בשנת תקס"ט לכהן ברבנות זעליחוב, תיאור מענין ומקורי על הכתרתו לרבנות זו, – עת באו לעיר רבותיו החוזה מלובלין והמגיד מקאזניץ, לרגל שמחת נשואין של נכד החוזה שהתקיימה שם, – נמסר על ידי תושב העיר באותם ימים שזכה לקירבה יתירה מרבינו, ובזכותו נשארו לנו כמה פרטים חשובים מקורות רבינו, וזה לשונו³⁵:

החתונה הגדולה בזעליחוב

אני זוכר כשאני הייתי טליא כבן שבעה או כבן שמונה שנים (= בשנת תקס"ט לערך), היתה חתונה גדולה בזעליחוב, שרבינו הקדוש רבי יעקב יצחק מלובלין נבג"מ זיע"א נתחתן בנכדו היקר והנעלה ר' מאטלי³⁶ (כך היה נקרא בעת ההיא), עם בת הרב הקצין ר' אביגדור מזעליחוב, והחתונה היה בזעליחוב, והיו שם על החתונה המגיד

32 תולדות המגיד מקאזניץ שבראש ס' עבודת ישראל – מהדורת הרב חכם צבי הלברשטאם עמ' מב.

33 אור הנפלאות אות צ.

34 שם, וראה עוד בס' נפלאות הרבי אות רכז, ובכתבי ר"י פראגער אותיות תקב, תקכו.

35 ברוך מבנים לר' אברהם זוסמן שו"ב לונדון, וילנא תרכ"ט, בהקדמה. וראה לקמן אגרת המלצה עליו מרבינו.

36 רבי מרדכי מזעליחוב בן חתנו רבי שמואל מרישא (חותנו של רבי יהושע אשר מפוריטוב).

הקדוש הזקן והטהור רבינו ישראל מקאזניץ נבג"מ זיע"א, ורבינו מלובלין הנ"ל, וגם גדולי תלמידיהם ותלמידי תלמידיהם וחסידים הרבה מרחוק ומקורב אין מספר להם, וכל בתי העיר לא היו מספיקין להם, וכמעט שהיו שוכבים בחוצות.

החתונה היתה ביום ו' עש"ק, ובשבוע שלפניו באו לזעלחוב גדולי תלמידיהם והרבה חסידים עמהם, ולפרוט שמות הגדולים איני זוכר, רק את הצדיק רבינו יעקב שמעון, מחמת שהקדושים הנ"ל עשו לו בעת ההיא להיות לרב בזעלחוב, על תנאי כשיסכים עליו הרב הגאון איש אלקי רבינו לוי יצחק מברדיטשוב נבג"מ זיע"א, כי הרבנות מזעלחוב היתה שייכת לו. וכתבו וחתמו לו הקדושים הנ"ל את כתב הרבנות שלו, ושלחו לברדיטשוב, ובקשו ממנו עבורו שיסכים גם הוא עמהם ושימחול לו את הרבנות, ושיחתום גם הוא בעצמו את הכתב הרבנות וכן עשה, ונשאר הוא לרב הרבה שנים אח"ז בזעלחוב, ולכן אני זוכר אותו מזולתו.

ביום הרביעי שלפני החתונה בא רבינו מלובלין לזעלחוב, ויצאו לקראתו כל הגדולים והרבה חסידים וכל גדולי העיר בעגלות וברגלים יותר מפרסה, ויבואו בערב אתו להעיר בשמחה, ויסובו אותו עם העגלות את החנויות שהמה עומדים באמצע השוק הרבה פעמים³⁷, באבוקות גדולות ובכל חלונות הבתים היו נרות דולקין, והשמחה שהיה אז בכל העיר אין לשער ואין לספר וכל שכן לכתבו. וביום שלאחריו בא המגיד הזקן והקדוש מקאזניץ הנ"ל, ועשו לו ג"כ כל הכבוד הנזכר שעשו אתמול, וזאת איני זוכר כעת אם רבינו הקדוש מלובלין ג"כ יצא עמהם לקראתו או לא.

ביום הששי אחר חצות היום היתה החופה לפני בית הכנסת, ואני זוכר שבאותו היום היו החוצות מלוכלכות, והיו מניחין קרשים על הארץ מבית אכסניא של הרב המגיד הקדוש עד פתח בית הכנסת. ואני ראיתי בעיני שהמגיד הקדוש היה הולך על הקרשים, והרב הצדיק ר' יעקב שמעון הנ"ל הלך בצדו בתוך הליכלוך, ואחז בידו הימנית של המגיד הקדוש, וגדול אחר הלך בהליכלוך בצד השנית ואחז ביד שמאלו של המגיד הקדוש. ברכות אירוסין ונשואין היה מברך המגיד הקדוש, וקריאת הכתובה היה רבינו הקדוש מלובלין קורא. (המגיד הקדוש היה איש נמוך וזקן יותר מרבינו הקדוש מלובלין). בשלשה סעודות שבת קודש לא היו שני הקדושים אוכלים בבית אחד ביחד, רק נפרדים היו שכל אחד ואחד היה אוכל בבית אכסניא שלו, ובאיזה מקום התפללו בשבת בלילה ובבוקר איני זוכר כעת. וקודם תפלת המנחה של שבת בא המגיד הקדוש מקאזניץ לבית הכנסת, ודרש שם על הבימה, וגם רבינו הקדוש מלובלין היה נמי שם בבית הכנסת ושמע הדרשה, ובעיני ראיתי זאת זי"ע ועב"י אמן ואמן. ואף כי זה המעשה הוא קרוב לששים שנה מאז עד כעת שנת תרכ"ח, ברוך השם אני זוכרו רובו בטוב כמו שהיה אתמול, וכל מה שכתבתי הוא אמת ויציב.

37 ראה בספ' מאיר עיני חכמים – אור חדש להרה"ק רבי מאיר אב"ד קארסטשוב עמ' רעט ביאור ע"פ חסידות על ענין הקפות אלו עם החתן והמחותנים.

רועה ישראל

אחר פטירת רבו הק' מלובלין, דבקו בו חסידים ואנשי מעשה, והחל להנהיג עדה בעירו. ובין הבאים לקבל פניו היה גם הצדיק הישיש המפורסם בזמנו רבי ברוך מריקא³⁸ תלמידו המובהק של הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב, שבא כמה פעמים במיוחד לשבות שבתו אצל רבינו, וכן זכה להיות אצל רבינו בעת יציאת נשמתו³⁹.

כארבע עשרה שנה נהג רבנותו ועדתו בעיר זו, מאותם השנים נשתמרו בידינו גם מכתביו⁴⁰ וחתימותיו על פסקי הלכות⁴¹, כן ידוע על חילופי שו"ת בינו ובין רבי דורו⁴².

העברת משכנו לראדזין

בשנת תקפ"ג גבר בעיר זעליחוב כוחם של בעלי זרוע ומחלוקת, והוכרח לעזבה, ועבר לראדזין, שם המשיכו לנהור אחריו תלמידיו וחסידיו.

את סיפור עזיבתו את זעליחוב ואת אשר קרה למתנגדיו מספר השו"ב מלונדון בספרו "ברוך מבנים":

מעשה רב שאירע בימי חרפי בארץ מולדתי בק"ק זעליחוב, ואני הייתי אז כבן עשרים שנה, (= לערך שנת תקפ"ב-ג), ובעיני ראיתי את כל המאורע. בעת הזאת היה שם לרב הגאון וחסידי צדיק יסוד עולם קדוש עליון אדונינו מורינו מוהר"ר יעקב שמעון אשכנזי זיע"א הנקרא ר' שמעון דייטש, וקמו נגדו שמה כת במחלוקת וגברה ידם עד שהוכרח לזוז משם לק"ק ראדזין ושם מנוחתו כבוד.

והנה שני ראשי בעל המחלוקת העשירים שבזעליחוב (אין רצוני לפורטם בשמם ואני הייתי מכיר כולם בטוב), אחד מהם בן שלו היה לו אשה ובת קטנה, ונשתטה זה הבן ושחט את בתו הילדה לשם עולה על הנהר הקרוש שהיה תחת ביתו, וכשנתודע הדבר נלקח לבית האסורים, ואביו העשיר נתדלדל עי"ז ואבד כל הונו, ולסוף מת הבן בחייו. וגם השני נתדלדל ומת בבזיון ודלות.

ובתוך המחלוקת בזעליחוב פעם אחת בא איש אחד מאותו הכת, והיה עדיין רך בשנים וירם ידיו בספסל אחד נגד הרב הצדיק הנ"ל להכותו, והשיבו הרב ואמר לו

38 ראה אודותיו בס' ספרן של צדיקים, בערכו.

39 ברוך מבנים, שם.

40 ראה הסכמה והמלצה הנספח כאן.

41 כרוז תקנות בבדיקת הריאה משנת תקע"ו. נדפס בס' אגרות האוהב ישראל אגרת כז.

42 בס' מי הים (גאסטנין) מובא שהיה בידם שו"ת בינו לבין הג"ר שמואל נח ליפשיץ מלובלין.

דע כי סופך להיות נהרג ע"י גולן נכרי. ואחר פטירת הרב הצדיק הנ"ל היה זה האיש תמיד דואג ומספר לפני אנשים שהוא ירא מאד מאותו הלטותא של הצדיק נ"ע, וכך היה סופו, שלאחר כמה וכמה שנים נהרג ע"י גולן אינו יהודי וחתך נמי ידיו רח"ל, ומזה נראה בעליל שמדה במדה נענש, וזה אמת ויציב וכידוע זאת שמה לכל⁴³.

בהסכמתו על הספה"ק "וצוה הכהן" בר"ח אלול תקפ"ג חותם אב"ד ור"מ זעלחוב וסקאהל, וכנראה היה אמור לכהן ברבנות סקאהל, אך למעשה כפי הידוע עבר לראדזין.

בשנת תקפ"ד השתתף בחתונה הגדולה באוסטילא, ועמד בראש המחנה שביקשו לצאת בחזקה נגד הרה"ק רבי שמחה בונים מפרשיסחא ותלמידיו⁴⁴.

בחתונה זו נפגש עם הרה"ק מרוזין שהיה אז צעיר לימים, והיה מלא התפעלות ממנו, ובחזרו לביתו מהחתונה, שם פעמיו במיוחד דרך רוזין לבקר את הרה"ק מרוזין בהיכל קדשו⁴⁵.

פטירתו ומחצב מקום מנוחתו

אחר הפסח תקפ"ו חלה את חליו אשר ממנה לא קם, ובכ"ג לחודש אייר עלתה נשמתו הקדושה לגנוי מרומים.

על פטירתו המופלאה מסופר:

בעת חליו בראדזין מעט קודם פטירתו, אמר ששינה מתוקה נפלה עליו, ואפשר שזהו הסתלקות שלו, ויתחזק וישב על המטה, ונטל ידיו ואמר בכח גדול ממש כמנהגו בבריותו בזה הלשון, הריני מוסר נפשי ורוחי ונשמתני בכל לבי ורצוני לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה כו', שמע ישראל כו', וישכב ונסתלק.

והיה שם אצלו בשעת פטירתו גם הרב הצדיק הישיש המפורסם איש אלקי מוהר"ר ברוך מריקא נ"ע, ובכה וקרע וצעק בקול מר, ואמר עליו בזה הלשון: מעולם לא ראיתי הסתלקות כזה הלואי שיתן לי השי"ת שתהא אחריתי כמוהו אמן⁴⁶.

נוסח מצבתו שעל קברו באהליו בראדזין נשתמר וז"ל⁴⁷:

43 ברוך מבנים הנ"ל בהקדמה.

44 ראה המסופר אודות זה בס' הרב מאפטא, פרק ו' - החתונה הגדולה באוסטילא.

45 תפארת הצדיקים.

46 ברוך מבנים הנ"ל.

47 גרפס ב"הפלס" תרס"א עמ' 320, ומשם ב"פנת יקרת" עמ' 103. בס' דור דור ודורשיו - לר"י לוינשטיין גרפס בטעות יום פטירתו לכ"ב תמוז.

פה נטמן אדונינו מו"ר ורבנו הרב הצדיק הקדוש
 מו"ה יעקב חיים שמעון בן מו"ה משה
 נפטר כ"ג אייר שנת תקפ"ו
 ת.נ.צ.ב.ה.

אשת הרה"ק רבי מרדכי יוסף מאיזביצא קבורה סמוך לאהלו, ואודות כך מסורת בבית ראדזין, שרבי שמעון ביקר פעם בטומושוב, ונהרו אליו אנשים נשים וטף, רק הרה"ק רבי מרדכי יוסף מאיזביצא שגר אז בטומושוב, לא הלך אליו, כיון שהיה מן החולקים על היהודי הקדוש ורבו רבי שמחה בונם מפרשיסחא. אך אשתו הרבנית לקחה את ילדיה ומהם את בנו הרה"ק רבי יעקב, והלכה לקבל את ברכותיו, כשנכנסה עם הילדים קירבם מאד וברכם. כשחזרה סיפרה לבעלה על הקירוב שהיה לה אצל הרב מזעליחוב, וכאשר ניסה רבי מרדכי יוסף למעט בגדלותו, הפליגה היא בשבחו כי רבי גדול הוא ויש לו רוח הקודש, ויאמר לה: אם את מחזקת אותו לרב קדוש וצדיק נשגב, סופך שמקום מנוחתך יהיה סמוך לקברו. ואז היה רבי מרדכי יוסף גר עדיין כאמור בטומושוב, ורבי שמעון בזעליחוב. אך כידוע עבר רבי מרדכי יוסף אח"כ לאיזביצא, ורבי שמעון לראדזין. אחר פטירת רבי מרדכי יוסף מילא את מקומו בנו ה"בית יעקב" שהעביר בסוף ימיו את משכנו לראדזין, ואז הביא עמו את אמו למשכנו, וכאשר נפטרה ציוה להניחה סמוך לאהלו של רבי שמעון, וכך נתקיימו דיבוריו של בעלה הרה"ק מאיזביצא⁴⁸.

על אודות משפחתו ויוצאי חלציו לא ידוע לנו, מלבד אודות נכד אחד ה"ה ר' ישראל ב"ר חנינא זוסמאן, ראה קובץ שפתי צדיקים ד' עמ' פג-ד. ובקובץ זה עמ' ס"ז.

מדברי תורתו

ונציין בזה כמה דברי תורה שמצאנו בשמו:

בשם הרב הקדוש ר' יעקב שמעון מק"ק זעליחאב, בפרשת חיי שרה (בראשית כד, לד) בפ' ויאמר עבד אברהם אנכי. שאמר בדרך צחות: דרך השדכן לפאר את המחנות בכל מה דאפשר לו וכידוע, ואמר להם אליעזר אני אומר לכם דבר אחד מגדולתו של אברהם, שהוא חשוב כ"כ בעיני אלהים שכל מה שהוא רוצה הקב"ה ממלא את בקשתו, וזהו עבד אברהם אנכי, כביכול אנכי הוא עבד אברהם, ע"ד (שמואל ב' כג, ג) צדיק מושל יראת אלהים וכמו שאמרו חז"ל והבן.

מרגניתא דבי רבנן

הרה"ק כו' ר' שמעון ראטש ז"ל תלמידו של הרה"ק כו' מהרי"י מלובלין ז"ל, פי' הפסוק (שמות לג, ה) רגע אחד אעלה בקרבך וכליתך. דהיינו דגם שאתם קשי עורף, אבל ברגע אחד שאתם אומרים בק"ש, אעלה בקרבך וכליתך, לשון חמדה, אעשה לך כליון נפש לה'.

רמזי הגדות

פירוש פסוק זה באופן אחר קצת מובא בס' נפלאות חדשות פ' כי תשא.

רגע אחד אעלה בקרבך וכליתך, בשם הרה"ק רבי שמעון זצ"ל אשכנזי, רגע אחד, מה שישראל אומרים שמע ישראל וגו' ברגע, על ידי זה אעלה בקרבך, שאהיה בתוכך. וכליתך, מלשון כלתה נפשי, שאתאווה לך.

ונביא בזה שתי אגרות מרבינו:

א

מכתב [המלצה]⁴⁹ הרב המאה"ג איש אלקים קדוש יאמר לו החסיד השלם ומופלג בתורה ועבודה הגאון המפורסם בדורו כקש"ת מו"ה יעקב שמעון זצוק"ל מק"ק זעליחאב יע"א, אל כבוד הרב הגאון הגדול וכו' כמוהר"ר שלמה זלמן זצוק"ל אב"ד ור"מ דק"ק קאזמיר יצ"ו, שנתקבל אח"ז לאב"ד ור"מ בלובלין הבירה יצ"ו.

בעז"ה יום ד' ער"ח ניסן תק"פ לפ"ק⁵⁰.

לכבוד אהובי ורב חביבי או"נ ידיד ה' וידידי הרב המאור הגאון הגדול והמפורסם הנגיד וקצין הגביר שלשלת היוחסין החכם השלם ה"ה כקש"ת מו"ה שלמה זלמן נ"י אב"ד ור"מ דק"ק קאזמיר יצ"ו.

אחר דש"כ (=דרישת שלום כבוד) אוהב השם נענית לו למעכ"ת הרמה, היות ששמעתי שקהלתכם נצרך לשו"ב, הנה אנכי באתי היום להודיע למעכ"ת הרמה שאני שולח לו איש אחד מיוחד מהיר ואומן יד במלאכת השו"ב היטב על נכון, ה"ה האברך יניק וחכים הרבני והתורני המופלא ומופלג בסברא ובשמעתא אי"א (=איש אמונה) מו"ה אברהם זוסמאן במו"ה יוסף נכד הרב הגאון הגדול והמקובל אלקי המפורסם בדורו והיקר בעמו כמו"ה אליעזר זצוק"ל ה"ה מ"מ ומ"ץ דק"ק סערניק ודק"ק שעדליץ יצ"ו אשר ביודעו ומכירו קאמינא שהי' מסתופף בצילי איזה זמנים ומצאתיו שלם בתכלית השלמות בהלכות שחיטות וטרפות והוא למד אצל שוחטים המומחים המפורסמים בקהלתנו וירא

49 נדפס בס' בית אברהם לר' אברהם זוסמן שו"ב לונדון קניגסבערג תרי"ג.

50 המחבר - המומלץ מוסיף: בהיותי בן ח"י שנה.

ושלם הוא, ובבואו לקהלתכם אזי יראה בעיניו וישמח לבו כי הוא בקי בשחיטות וטרפות בכל דברי הפוסקים הראשונים והאחרונים, ואם יצטרכו עוד לאחד ^{הוא} אשלח להם אחד מתושבי עירי.

דברי או"נ דש"ת בלב ונפ"ח (= ונפש חפצה).

הק' יעקב שמעון מזעלחאב

ב

הסכמת הרב המאור הגדול הגאון המפורסם החסיד החריף ובקי בחדרי תורה בוצינא דנהורא כבוד קדושת שם תפארתו מוהר"ר שמעון אשכנזי נ"י אב"ד דק"ק זעלחאב ודק"ק סקאהל⁵¹

מעט אשר נסכתי לעלות בגבעת התור"ם לא הלכתי בגדולות ובנפלאות ממני וליתן הסכמה לשום מחבר ספר מטעם הכמוס עמדי, אך מדי עברי לק"ק שדה לבן להקביל פני מורי ורבי רב הרבנים גאון הגאונים איש אלהים בוצינא דנהורא אספקלריא המאירה קדוש יאמר לו כבוד שמו מוהר"ר אברהם יהושע העשיל נ"י אב"ד דק"ק אפטא, והובאו לפני כתבי הקודש אשר הניח אחריו ברכה הרב הגאון המפורסם המנוח מוהר"ר אהרן שמואל הכהן זללה"ה ועיינתי בתוכם, וכאשר טעמתי מנועם אמריו ואורו עיני היה בפי כדבש למתוק ראיתי והנה איש קדוש מדבר וחיילים יגביר בשם הגאון אביו המנוח ז"ל, ובשם הרב החסיד איש אלקי מוהר"ר פנחס מקארין, אולי לא באתי לכאן אלא לשמוע דבריו די. לזאת אמרתי ודעתי מסכמת שיוציאו הדברים לאורה לקובען בדפוס לזכות את הרבים. והנני פורש מצודת החרם על מי אשר ימעול מעל להדפסי בתכונתו בלתי רשות אחי המחבר ה"ה הרבני מוה' משה הכהן נ"י או ב"כ.

והשומע ישכון בטח ושאנן. נכתב ביום ר"ח אלול תקפ"ג לפ"ק.

נאום שמעון אשכנזי אב"ד ור"מ דק"ק זעלחאב וסקאהל

51 הסכמה נוספת מרבינו ע"ס עין יעקב, הרובשוב תקע"ח.